สภาพและแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง*

CONDITIONS AND GUIDELINES FOR VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT IN THE EDUCATIONAL INNOVATION AREA: A CASE STUDY OF RAYONG TECHNICAL COLLEGE

[1]ชรินทร์ ชูชื่น Charin Choochue [2]เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sowwanee Sikkhabandit
[3]ปัญญา ธีระวิทยเลิศ Panya Theerawitthayalert
[1,2]มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand
[3]มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม Chandrakasem Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: charin.Choochuen@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ประกอบด้วย (1) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ การบริหารฐานนวัตกรรม การบริหารสมรรถนะองค์การ การบริหารหุ้นส่วนองค์การ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกร นวัตกรรมเชิงระบบ การบริหารแผนนวัตกรรม (2) กระบวนการบริหารแบบ POLC 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C) (3) ปัจจัยการพัฒนาวิทยาลัยในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหาร, การจัดการอาชีวศึกษา, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, วิทยาลัยเทคนิคระยอง

*Received: April 06, 2024, Revised: April 23, 2024, Accepted: April 23, 2024.

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

Abstract

The purpose of this research article was to study the conditions and guidelines for vocational education management in the educational innovation area: a case study of Rayong Technical College. The process was as follows: 1) Studying the administrative conditions of vocational education in the Educational Innovation area: a case study of Rayong Technical College by using a questionnaire with a sample of 350 people, quantitative data were analyzed using basic statistics such as percentages, means, and standard deviations. 2) Studying guidelines for vocational education management in the educational innovation area: a case study of Rayong Technical College by interviewing 9 key informants, data were analyzed using content analysis. The results were found that: 1) Conditions of vocational education management in the educational innovation area: a case study of Rayong Technical College in overall, there was at high level of practice, and 2) Guidelines for vocational education management in educational innovation areas: a case study of Rayong Technical College consisted of (1) vocational education management in educational innovation areas in 7 aspects, including innovation base management, Organizational competency management, Organizational partnership management, Innovative leadership, Innovator development, Systematic innovation, Innovation plan management, (2) 4-step POLC management process, including planning (Planning: P), organizing (Organizing: O), leading (Leading: L), and controlling (Controlling: C), (3) Colleges Development factors in the educational innovation area.

Keywords: Administration, Vocational Education Management, Innovation Area, Rayong Technical College

บทนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ตลอดจนเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เริ่มตั้งแต่การอ่านออกเขียนได้ การเพิ่มพูนความรู้ และฝึกทักษะที่จำเป็น การปลูกฝังหน้าที่การเป็นพลเมืองดี เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งพาตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสังคม (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2564)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการตาม (3)

คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาทุกช่วงวัยและตลอดชีวิต ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” กรอบการพัฒนาด้านการศึกษาจึงได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็น “การศึกษา 4.0: ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้” การจัดการศึกษาในยุคใหม่จึงจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่ออนาคตสำหรับการศึกษาทุกระดับ โดยผู้สอน นักวิชาการ และผู้บริหารต่างต้องร่วมมือกันพัฒนานวัตกรรมมาช่วยในการบริหารและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเรียนการสอนในยุคใหม่ หรือยุค 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีนวัตกรรมใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและแก้ปัญหาการทำงานที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมๆ พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาจึงถือว่าเป็น National Action Research ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งของโลก โดยบางคนอาจเรียกว่า Implementation Research เป็นวิจัยปฏิบัติการที่ให้เฉพาะกรอบวิธีการในการขับเคลื่อนแล้วให้ผู้ที่อยู่ในกระบวนการเป็นผู้ที่เลือกสรรสิ่งที่ตัวเองจะนำมาใช้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และมีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ โดยให้ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงการศึกษาของประเทศ (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2561)

ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษายุคใหม่ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะแห่งอนาคตเป็นการศึกษาเพื่อความเปลี่ยนแปลง (Education for Change) เน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเป้าการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่อย่างสร้างสรรค์ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) เรียนรู้ด้วยการคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของกระบวนการคิด 2) เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเองพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 3) เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหลากหลายของคนในสังคมที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ให้เรียนรู้วิธีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และ 4) เรียนรู้ที่จะแบ่งปันและรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นความท้าทายของโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาต่างๆ ในการพัฒนากระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสู่การพัฒนาการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนและสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์โลกอนาคต การศึกษาจึงได้รับความคาดหวังจากทุกภาคส่วนว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2561)

จากการศึกษาพื้นที่นวัตกรรมดังกล่าว จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งมาจากข้อเสนอของภาคีเพื่อการศึกษาไทย (Thailand Education Partnership: TEP) ที่ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวกันขององค์กรภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคประชาสังคมที่มีจุดร่วมกันในการมุ่งปฏิรูปการศึกษาไทย ภายใต้แนวคิดระบบการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม เสนอแนวทางการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาผ่านคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเขาสู่สภาการศึกษาต่อมา จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาขึ้น โดยเห็นสมควรว่า ประเทศไทยควรต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลกและมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคนและให้

รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง สมควรกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้น เพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและวิธีการปฏิบัติที่ดีไปใช้ในสถานศึกษาอื่น การจัดการศึกษาใหม่ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาแบบล่างขึ้นบน (bottom up) โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (วาทินี พูลทรัพย์, 2563)

ดังนั้น คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งถือเป็นฟันเฟืองหลักและกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยก่อนที่พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจะมีผลบังคับใช้ ได้มีการดำเนินการตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสตูล ศรีสะเกษ และระยอง โดยประกาศจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองเดือนกันยายน 2561 และมีการประกาศพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มเติมอีกในหลายจังหวัด การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ถือเป็นสัญญาณของรัฐบาลที่เอื้ออำนวยให้คนในพื้นที่ในทุกภาคส่วนทุกคนคิดและลงมือทำอย่างเต็มกำลังความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่จะทำให้ระบบการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาชาติสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดรูปแบบใหม่ในการบริหารจัดการและจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียนตามบริบทพื้นที่และความต้องการของประเทศ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นความร่วมมือของทุกภาคส่วน การจัดการศึกษาของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานี้จึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยกรอบหลักสูตรการจัดการศึกษาจังหวัดระยอง กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) เด็กระยองเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์สังคมดิจิทัล 2) คนระยองรู้รากเหง้าเท่าทันสังคม อุดมปัญญา จิตใจดี มีวินัย มีรายได้ ใส่ใจสุขภาพ 3) คนระยองมีจิตสำนึกในการพัฒนาเมืองระยองให้เป็นเมืองน่าอยู่ 4) คนระยองมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง, 2562)

ด้วยเหตุนี้ วิทยาลัยเทคนิคระยองจึงได้จัดการศึกษาโดยเปิดสอนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการตลาดแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานและแผนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกและวิทยาลัยเทคนิคระยองอยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจึงเป็นทางเลือกในการพัฒนาดังกล่าวและจากการสำรวจในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาลดลง ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุค่านิยมการเลือกเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีวศึกษา ปัญหาอาจมาจากภาพลักษณ์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีนักเรียนทะเลาะกัน เป็นเด็กเกเรชอบชกต่อย ส่งผลให้ผู้ปกครองไม่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน เกิดพฤติกรรมเชิงลบ ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทบต่อความรู้สึกของประชาชน หากองค์กรไม่ปรับปรุงแก้ไขก็จะเป็นการทำลายภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรให้ย่อยยับ

ได้และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคระยอง พบว่า สถานประกอบการหลายแห่งของจังหวัดระยองขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะทาง เช่น ทักษะการเชื่อมท่อใต้น้ำ ทักษะทางปิโตรเคมี เคมีอุตสาหกรรม และเมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาของตลาดแรงงานของคนไทย เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของภาพลักษณ์ เพื่อส่งเสริมการตลาดอย่างรอบด้าน แล้วจะเห็นได้ว่าเกิดขึ้นจาก 2 ส่วน คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในคือการกระทำหรือพฤติกรรมขององค์กรถือว่าเป็นสภาพความเป็นจริงภายในที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพและคุณภาพขององค์ประกอบทางธุรกิจ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก คือ ข้อมูลใหม่ที่แพร่กระจายสู่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายและสาธารณชนในวงกว้าง หากเป็นไปในเชิงลบแล้วย่อมถือว่าเป็นภาวะคุกคาม (Threat) หมายถึง การสูญเสียศักยภาพในการแข่งขันและนำไปสู่ความถดถอย สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส เกตุไทย (2556) พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการและสถาบันอื่น ด้านการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และวิภาดา ศรีจอมขวัญ (2556) พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาไทยมีการดำเนินการร้อยละ 69.85 ส่วนด้านกิจกรรมการพัฒนาครูอาชีวศึกษามีการดำเนินการร้อยละ 59.91

ดังนั้น วิทยาลัยเทคนิคระยอง ซึ่งเป็นสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่ต่อยอดการศึกษาจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้คงอยู่ได้ด้วยการดำเนินการบริหารให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนการสอน การบริหารของสถานศึกษา การพัฒนาด้านทักษะอาชีพให้แก่นักศึกษาสำหรับอนาคต ควรมีแนวทางการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้การดำเนินงานของวิทยาลัยเทคนิคระยองสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ประกอบการ รวมทั้งผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้วิทยาลัยดำรงอยู่ได้ ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของวิทยาลัยเทคนิคระยอง ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวนี้จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของระดับอาชีวศึกษา และประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศและเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์การ 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์การ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกร 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ) และครูผู้สอน ในสถาบันอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง จำนวน 11 แห่ง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 55 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,486 คน รวมทั้งสิ้น 1,541 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ) และครูผู้สอน ได้มาจากการใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) เป็นเครื่องมือกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน (จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน ครูผู้สอน จำนวน 302 คน) หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของกลุ่มประชากรโดยกำหนดความคลาดเคลื่อน 5%

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์การ 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์การ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกร 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการให้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการ ทั้ง 4 ฝ่าย จำนวน 4 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพ จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน รวมจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ การบริหารฐานนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.28), ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.34, S.D. = 0.28), การบริหารสมรรถนะองค์การ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.27), นวัตกรรมเชิงระบบ ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.30), การบริหารหุ้นส่วนองค์การ ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.26), การพัฒนานวัตกร ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.28),การบริหารแผนนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.36), ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติของสภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยรวม

สภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การบริหารฐานนวัตกรรม	4.36	0.28	มาก
2. การบริหารสมรรถนะองค์การ	4.32	0.27	มาก
3. การบริหารหุ้นส่วนองค์การ	4.30	0.26	มาก
4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	4.34	0.28	มาก
5. การพัฒนานวัตกร	4.29	0.28	มาก
6. นวัตกรรมเชิงระบบ	4.32	0.30	มาก
7. การบริหารแผนนวัตกรรม	4.27	0.36	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.31**	**0.11**	**มาก**

2. แนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารฐานนวัตกรรม ได้แก่ ผู้บริหารมีกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการนวัตกรรมการศึกษาที่ชัดเจนเป็นจุดแข็งขององค์กร มีกระบวนการจัดการความรู้ หรือวิธีการใหม่เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในอนาคต สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยมาเป็นปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนนวัตกรรมการบริหาร มีนวัตกรรมเชิงนโยบายช่วยเพิ่มความคล่องตัว และเพิ่มความมีประสิทธิภาพ พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพและภูมิปัญญาตามความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการบริหารแผนนวัตกรรม โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเชิงรุก (Active learning)

2. การบริหารสมรรถนะองค์การ ได้แก่ ผู้บริหารมีการขับเคลื่อนสถาบัน สามารถพัฒนาและขยายความร่วมมือกับภาคประกอบการและเครือข่ายทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สามารถวางแผนระบบใหม่หรือเปลี่ยนแปลงระบบปัจจุบันให้เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัย สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีการพัฒนาด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะองค์การ การจัดงบประมาณการบริหารสมรรถนะวิทยาลัยที่เพียงพอ เหมาะสมการจัดการปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่วิทยาลัย เป็นแบบอย่างที่ดีการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นแบบอย่างที่ดี

3. การบริหารหุ้นส่วนองค์การ ได้แก่ ผู้บริหารนำความรู้และเทคนิค/นวัตกรรมใหม่ๆ ในการบริหารจัดการวิทยาลัย สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในองค์กร เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participate management) มีการทำข้อตกลงในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างวิทยาลัยกับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม

ให้ความร่วมมือในทุกส่วนของกิจกรรม และทุกขั้นตอนของการทำงาน สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทำประชาพิจารณ์ มีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพของวิทยาลัย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัย

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ผู้บริหารมีทักษะ ความสามารถ มีความรู้ ความเข้าใจการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และนำองค์กรสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำนวัตกรรมการบริหารเข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวิทยาลัยมีการเสริมแรง และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานในการจัดการนวัตกรรมการศึกษา สร้างแนวคิด หรือแนวปฏิบัติใหม่ในการดำเนินงานการบริหารจัดการวิทยาลัยตามนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ใช้นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตลอดจนกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในวิทยาลัยเทคนิคระยอง เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม First s - curve, New S – curve มีการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการใช้งาน ICT กำหนดกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญกับ ICT

5. การพัฒนานวัตกร ได้แก่ ผู้บริหารสร้างภาวะผู้นำและทิศทางของการทำงาน (Leadership & Direction) กระตุ้นแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation) เพื่อการพัฒนานวัตกรรม สร้างผู้นำด้านวิชาการในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนมีการเพิ่มขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการผลิต และพัฒนานวัตกรรม สร้างความตระหนักให้กับครู และบุคคลากรมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรม (Innovation) และนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน นำนวัตกรรมเข้ามาแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีระบบ และสนับสนุนพัฒนานวัตกรในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6. นวัตกรรมเชิงระบบ ได้แก่ ผู้บริหารมีการวางระบบใหม่เกี่ยวกับการจัดเก็บ และให้บริการข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้เสีย สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาที่มีอยู่ในพื้นที่นวัตกรรม มีโครงการและกระบวนการที่สนับสนุนการนวัตกรรมและการวัดผลประเมินผลแบบครบวงจรเชื่อมโยงกัน มีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนสถาบันได้ จัดทำทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินการนวัตกรรม สร้างทีมที่มีความสามารถและความรู้ในนวัตกรรม และจัดระบบฐานข้อมูล จัดระบบการจัดอบรมพัฒนาในเรื่องของการจัดการเรียนรู้ การบริหารการจัดการในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการนวัตกรรม ปรับปรุงระบบตามผลลัพธ์และประสิทธิภาพ

7. การบริหารแผนนวัตกรรม ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรให้ชัดเจนและไม่ทับซ้อน (Formulate Organizational Structure) การบริหารโดยการเลือกและการใช้ทรัพยากรทั้งบุคคลและวัสดุอย่างเหมาะสม คุ้มค่า ในวิถีทางใหม่ๆ ร่วมกันวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) บริหารฐานนวัตกรรมจัดการอาชีวศึกษาขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง มีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอ กำหนดแนวทางการดำเนินการ นำนวัตกรรมการบริหารเข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพตามจุดประสงค์ที่วางไว้ และกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานด้านความคิด วิธีการ ระบบความรู้ หรือเทคโนโลยี ควบคู่กับการเน้นคุณธรรมจริยธรรม

2.2 กระบวนการบริหารแบบ POLC ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การจัดองค์การ (Organizing: O) 3) การนำ (Leading: L) และ 4) การควบคุม (Controlling: C)

1. การวางแผน (Planning) ผู้บริหารมีกระบวนการจัดทำแผนการใช้ความรู้ใหม่ให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้แผนนวัตกรรมบรรลุถึง

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อรับมือกับโอกาสและอุปสรรค กำหนดแนวทางและเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสภาพแวดล้อม และวางแผนนวัตกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพและภูมิปัญญาตามความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม จัดให้มีการทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนมีการบริหารแผนนวัตกรรม ไปใช้กับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2. การจัดองค์กร (Organizing) สร้างโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุนการนวัตกรรมและการทำงานร่วมกัน สร้างทีมที่มีความหลากหลายและสามารถทำงานร่วมกันได้ สร้างกระบวนการและเครื่องมือที่สามารถใช้ในการสนับสนุนแผนนวัตกรรม และจัดสรรทรัพยากรและบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนนวัตกรรม ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ จัดทำโครงการอบรมพัฒนากระบวนการคิด การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต้องคิดอย่างเป็นระบบกำหนดทิศทางการเรียนรู้พัฒนาทั้งส่วนบุคคลและทีม

3. การนำ (Leading) สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการนวัตกรรมและการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและการร่วมมือ สร้างความมั่นใจในทีม และส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ และประชุมชี้แจงแผนนวัตกรรมให้บุคลากรรับรู้และนำไปปฏิบัติประเมินความสำเร็จของโครงการจากการจัดงานประชุมวิชาการของสถานศึกษาว่าสถานศึกษากำหนดทิศทางการเรียนรู้พัฒนาทั้งส่วนบุคคลและทีม โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกหรือโดยใช้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาหรือสถาบัน

4 การควบคุม (Controlling) ตรวจสอบผลการทำงานตามแผนและประเมินผลความสำเร็จของนวัตกรรม ปรับปรุงแผนและกระบวนการตามผลการปฏิบัติ สร้างรายงานและแบ่งปันความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป และติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนนวัตกรรมอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการนำหลักสูตรวิชาชีพหรือนวัตกรรมมาใช้สู่ชุมชนผู้รับผิดชอบต้องมีการติดตามการใช้รูปแบบการกำกับติดตามอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง โดยรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารวิทยาลัย ตระหนักถึงความสำคัญกับการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตาม 7 ด้านของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์การ 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์การ 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกร 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม โดยมีการนำผลการประเมินตาม SAR (แผนงาน/โครงการ) ของวิทยาลัย ไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจัดทำโครงสร้างการบริหารในรูปแบบ/แผนภูมิอย่างชัดเจน โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 สนองต่อนโยบายต้นสังกัด นโยบายของจังหวัดระยอง (การจัดการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดระยอง: RAYONG MARCO (พ.ศ. 2562-2564) และระดับชาติ วิทยาลัยมีแนวทางในการสื่อสารให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ของการบริหาร

จัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ส่งผลให้การดำเนินงานของวิทยาลัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบกับผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ความรู้ประสบการณ์ในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเชิงรุก (Active learning) สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัย และสนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัย ทำให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสร้างสรรค์ผลงาน/โครงงาน/กิจกรรม ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมิน แสวงหา สังเคราะห์ และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิผล มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานรูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือหลักการองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. แนวทางการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง ประกอบด้วย (1) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ การบริหารฐานนวัตกรรม การบริหารสมรรถนะองค์การ การบริหารหุ้นส่วนองค์การ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกร นวัตกรรมเชิงระบบ การบริหารแผนนวัตกรรม (2) กระบวนการบริหารแบบ POLC 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C) (3) ปัจจัยการพัฒนาวิทยาลัยในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการนวัตกรรมการศึกษาที่ชัดเจนเป็นจุดแข็งขององค์กร มีกระบวนการจัดการความรู้ หรือวิธีการใหม่เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในอนาคต สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นในวิทยาลัยมาเป็นปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนนวัตกรรมการบริหาร มีนวัตกรรมเชิงนโยบายช่วยเพิ่มความคล่องตัว และเพิ่มความมีประสิทธิภาพ พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพและภูมิปัญญาตามความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการบริหารแผนนวัตกรรม โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเชิงรุก (Active learning) มีการขับเคลื่อนสถาบันสามารถพัฒนาและขยายความร่วมมือกับภาคประกอบการและเครือข่ายทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สามารถวางแผนระบบใหม่หรือเปลี่ยนแปลงระบบปัจจุบันให้เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัย สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีการพัฒนาด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะองค์การ การจัดงบประมาณการบริหารสมรรถนะวิทยาลัยที่เพียงพอเหมาะสม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่วิทยาลัย ส่งเสริม ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participate management) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีการพัฒนานวัตกรรม และสนับสนุนพัฒนานวัตกรในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากการนวัตกรรม ปรับปรุงระบบตามผลลัพธ์และประสิทธิภาพควบคู่กับการเน้นคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวาทินี พูลทรัพย์ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์การ 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์การ 4) ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกร 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส เกตุไทย (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ปฏิบัติมาก คือ การวางแผน การกำหนดรายละเอียดแผนงาน การจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม การนำมีการบริหารงานบุคลากร การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้

อย่างเหมาะสมทำให้มีบุคลากรที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน การพัฒนาความรู้และทักษะในการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการสร้างความรู้ความเข้าใจอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีความสอดคล้องการบริหาร (POLC) กับงานวิจัยของสิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต และคณะ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมฝึกอบรม 4) สื่อประกอบการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล ส่วนเนื้อหาฝึกอบรม จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Plan 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 2 Do การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา หน่วยที่ 3 Check การติดตามตรวจสอบทบทวน การประเมินผลและการรายงานการการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หน่วยที่ 4 Act การนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ การบริหารฐานนวัตกรรม การบริหารสมรรถนะองค์การ การบริหารหุ้นส่วนองค์การ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานวัตกร นวัตกรรมเชิงระบบ การบริหารแผนนวัตกรรม และกระบวนการบริหารแบบ POLC 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning: P) การจัดองค์การ (Organizing: O) การนำ (Leading: L) และการควบคุม (Controlling: C) (3) ปัจจัยการพัฒนาวิทยาลัยในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

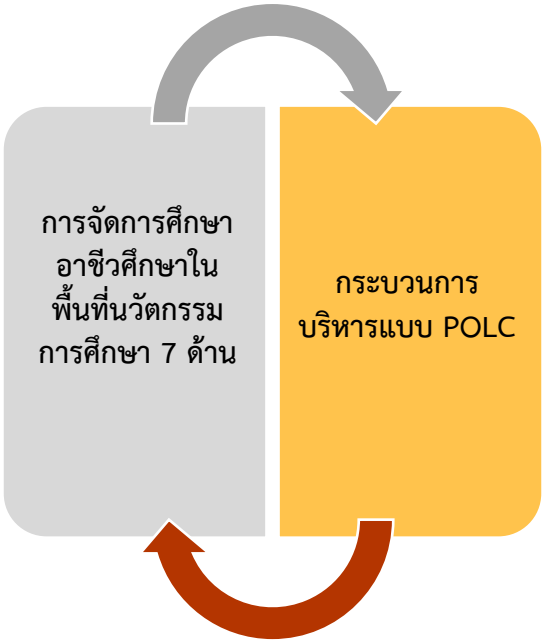

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถาบันการอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมควรให้ความตระหนักและความสำคัญตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ที่ได้ประกาศใช้แล้ว ซึ่งทำให้คนในพื้นที่ในทุกภาคส่วนทุกคนคิดและลงมือทำอย่างเต็มกำลังความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เพื่อทำให้ระบบการศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษาไทยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นกว่าเดิม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ตซินดิเคท.

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2564). **การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา.** แหล่งที่มา https://www.csdi.or.th/2021/09/ending-poverty/ สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2565.

ประภาส เกตุไทย. (2556). **การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการบริหารการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

พิศณุ ทองเลิศ. (2555). **นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร. (2564). รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. **วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.** 7(1). 159-172.

วาทินี พูลทรัพย์. (2563). **องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิภาดา ศรีจอมขวัญ. (2556). **รูปแบบบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาไทย.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2561). นวัตกรรมการบริหารการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง 4 เรียนรู้. **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** 46(4). 534–553.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง. (2562). **แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดระยอง (2562-2565).** ระยอง: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง.

สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต และคณะ. (2563). หลักสูตรฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** 7(1). 121-132.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.** 30(3). 607-610.